

Servei de Video Comunitari.
locals Teatre de l'Institut.

Seminari Video i Educació.

Juliol 80.

Apunts primer esborrany. Extractes intervencions i conclusions.

1. Possibilitats d'utilització del video dins l'àmbit de la formació.

- A - Formació professorat: micro-teaching.
autoanàlisi d'orientadors.
cintes demostratives de tècniques pedagògiques.
cintes d'incitació a noves activitats extra-acadèmiques.
cintes orientades a la comprensió de l'entorn social
que envolta a una escola o grup d'escoles.
- B - Funcionament de centres docents: utilització del video com a eina per a
interrelacionar pares-mestres-estudiants-administració. Anàlisi institucional de relacions internes.
- C - Elaboració i difusió de cintes amb contingut didàctics.
- cintes totalment elaborades (autossuficients).
 - cintes-suport per a l'explicació d'un tema.
(imatges i sò de realitats inaccessibles, acompanyades d'explicació i discussió verbals.)
- D - Aprenentatge del llenguatge video. Tallers pràctics. (Per a professors i/o per a estudiants.)
- video-mirall. Pràctiques de càmera, gravació, circuit tancat.
 - manipulació d'imatges i sons. audio-dub.
 - gravació i anàlisi programes TV.
 - equips de realització de programes pràctics experimentals.
- E - Educació especial. Video-anàlisi i video-mirall per a la formació de nens amb deficiències sensorials, minusvàlids, subnormals,...
- Video com a registre minucios d'evolucions, reaccions, respostes, eina indispensable per a l'educació especial.
- F - Formació permanent. Formació d'adults.

Audiovisuals

Me Josep Andreu (equip A.V de la Verneda)

314.76.17 - 314.35.15.

2. Criteris per a valorar les possibilitats teòriques esmentades.

- La majoria de les experiències constatades i analitzades al llarg del seminari coincideixen en afirmar que la major rendibilitat pedagògica en l'utilització del video es dona quan aquest no es entès només com a simple eina per a la fabricació d'un producte final didàctic totalment elaborat, sino quan, a més, els implicats entenen que el mateix procés de realització comporta una formació en si mateix.
 - Aquesta consideració queda reforçada per raons específiques pròpies de la situació actual dels audiovisuals a l'ensenyament:
 - utilització burocràtica i passiva dels altres mitjans (diapositives, fotografia, super-8...)
 - inexistència d'equips multidisciplinaris aptes per a elaborar cintes didàctiques acabades amb el grau de qualitat mínim exigible.
 - habituació de nens i estudiants al llenguatge televisiu com a principal punt de referència i comparació: ritmes ràpids, acció, inexistència de recreació o contemplació, ausència d'espais de silenci, etc
 - crisi del didactisme: rebuig dels escolars a tota activitat - i especialment quan es passiva- que denoti intenció didàctica explícita.
 - De tota manera, deixant de banda la precarietat, la manca d'equips capaços d'elaborar cintes didàctiques interessants i totes les demés consideracions sobre la situació concreta a Catalunya, el repàs ~~de~~ d'activitats a la RFA, França i d'altres països, ~~ens~~ ens orienta també cap a la consideració inicial: El video per la seva maniobrabilitat, instantaneïtat,...facilita un tipus de treball específic: la creació d'equips de realització amb poc temps de formació prèvia (inclús sense formació prèvia, p.ex: Bellvitge, Congrés Escolar Jovenil,...). La formació ~~de~~ d'equips implica ~~unes~~ ~~conseqüències~~ conseqüències:
 - (1) l'aprenentatge de la producció d'imatges movils, dels codis del llenguatge visual,...
 - (2) un procés de relacions personals i de grup, aprenentatge de certs aspectes de la divisió del treball, del treball col·lectiu... i
 - (3) el contacte i assimilació d'una realitat, la realitat, per dispersa que sigui, que ha sigut conscientment o inconscient seleccionada.
- Cal afegir ~~xxxxxx~~ a aquestes tres factors una darrera consideració: l'utilització del video per a mostrar una realitat, uns coneixements, possibilita als qui ho estan fent expressar, al mateix temps, la seva subjectivitat creadora, la seva manera de "fer" imatges, sempre personal. Aquesta virtualitat ve donada per el que de joc, fantasia i novetat (no només del aparell sino també del llenguatge visual "fabricat") aporta el video, en relació als mitjans clàssics d'expressió (redaccions escrites, dibuixos,...). Perill a assenyalar: l'estancament en el mimetisme televisiu.
- Pel que fa a la realitat que l'escolar (l'equip d'escolars) vol copsar amb el video ~~xxxxxx~~ entrem dins una discussió prou debatuda al llarg del seminari: el video, ja que no la dinàmica usual escolar, hauria d'esser utilitzat per a obrir l'escola al mon exterior real dins el que s'inserix, els carrers, les activitats econòmiques, culturals, cotidianes,... L'equip coordinat per Julián Alvarez a Bellvitge ens mostra com, inclús sense guió previ, el video submergeix als escolars que ~~si~~ l'utilitzen dins els aspectes més variats del barri on estudien i viuen.

-Entrem amb això al seguit de problemes que trobem quan el video s'utilitza o es vol utilitzar a una escola, problemes que es refereixen a l'estructura mateixa del sistema educatiu i a l'actitud dels mestres. Marta Selma, de Drac Màgic, amb experiència dins el terreny del cinema utilitzat amb objectius didàctics, així com Assumpció Hernandez, professora a Hospitalet assnyalen les reticències dels mestres a l'hora de col·laborar, entendre i recolçar qualsevol iniciativa audiovisual que vagi més enllà del conegut complement amb diapositives. Reticència que s'extén a la voluntat d'aprendre el llenguatge dels mitjans i que es relaciona, com indica Julian Alvarez, amb la compartimentació excessiva de les matèries, dels plans d'estudi. Forçosament el llenguatge video va més enllà dels límits de qualsevol assignatura. No existeixen espais educatius previstos per a aprendre el llenguatge audiovisual ni per a utilitzar-ho. I suposant que existissin, caldria fer un esforç suplementari per evitar que aquesta pràctica quedés tancada dins un compartiment més. Imatges i sons, accions visualitzades, són elements prou amplis en si mateixos com per a ésser referits a la globalitat de la realitat en la que es viu. Una imatge en moviment ens mostra una multiplicitat de dades interpretables: des del vestit del qui surt en escena, fins a la manera de parlar, els cotxes que passen pel carrer,...

-Tornem a la qüestió del tancament: La televisió, diu Joan Casas, implica el tancament de la família a un racó de la casa, en actitud passiva davant una finestra -receptor TV. Si el video ha de servir per a tancar més a p l'escola dins de si mateixa, res no haurem aconseguit. S'ha d'evitar la "super-classe-magistral" venint d'una pantalla. El video ha de servir per obrir l'escola a l'exterior.

- 7-Tanmateix, reconeguda la virtualitat del video com a eina de dinamització, de obertura, de creació i aprenentatge pràctic, no podem deixar de banda les ~~utilitzacions~~ utilitzacions més purament didàctiques-estimulants. Gilda **LARREA** que ha realitzat experiències de complementar i documentar visualment activitats d'expressió corporal amb video a una escola de Castelldefels, explica com al seu país, l'Uruguai, es va utilitzar un canal TV per a emetre programes didàctics a 50 escoles, de tal manera que al mateix temps que els estudiants observaven determinats continguts, els mestres eren estimulats a emprar nous procediments pedagògics, de vegades molt senzills, però que no s'adopten fins que no es veuen, fins que no es veu de quina manera concreta es poden emprar. Enric Perez introdueix aquí la noció de concreció aportada per l'imatge. Si abans parlàvem d'amplitud de dades ~~apx~~ proporcionades per l'imatge, ara hem de assenyalar la concreció que per comparació a una explicació verbal discursiva pot i deu donar el video i el llenguatge audiovisual en general. Amb això ens acostem al tema del fantasma del professor-robot, de la por a la substitució de professor per màquina i tots els demés mites tecnològics. Mites, si més no perquè plantejar-se'ls des de la situació actual, a Catalunya, a tota Espanya, denota més aviat ~~ix~~ por a enfrontar-se amb nous estris de formació, por a remoure més coses, por ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ a no arribar a superar dificultats addicionals, mandra, burocratisme, corporativisme,..... Quan es renuncia a emprar mitjans audiovisuals en nom del perill de substitució del professor (humà)(?) per la màquina, s'esta deixant terreny lliure precisament a que l'evolució tecnològica dels mitjans, rapidíssima, sigui algun dia utilitzada per centres de decisió aliens a la realitat de l'escola, de cada escola concret

-En quant al video utilitzat com a eina per a formació de professorat, només l'equip del ICE de la UAB i el de Pedagogia de la Universitat Central (departament de tecnologia educativa) poden valorar amb certa pràctica prèvia la validesa dels mètodes emprats. El micro-teaching consisteix en l'anàlisi del comportament d'un professor o estudiant de pedagogia davant els seus alumnes. La gravació es fa sempre amb un nombre reduït d'estudiants per tal d'observar millor les seves reaccions. El procediment ha sigut força criticat, i fins i tot rebutjat, per Enric Perez. Les pautes d'anàlisi de la gravació, tals com "entusiasme", "atenció", "voluntat d'intercanvi", etc resulten, a primera vista, anacròniques, herència d'un ~~conductivisme~~ conductisme anglo-saxó no gaire arrelat aquí. Ernest Mascort explica el procediment emprat per a analitzar els estudiants de pedagogia, en particular els futurs "orientadors" gravant entrevistes amb nens. Les crítiques foren referides aquí a la "rarsa" del ambient al·lè a l'escola on es feia l'entrevista i la gravació.

-Altres ~~aspectes~~ aspectes tractats es refereixen més al video com a eina complementària per al professor quan aquest s'enfronta a l'aplicació de nous procediments pedagògics, com és el cas de les gravacions fetes pel ICE per encarreg del IMIPAE seguint un procés d'ensenyament del llegendari escrit a nens de 4 o 5 anys mitjançant l'interrelació lliure de cartes dibuixades, o les gravacions dels cursos de francès après mitjançant cant i mimica, o les tècniques d'incentivació en l'aprenentatge de l'anglès per nens apàtics mitjançant la confrontació molt personal i directa entre la situació de la professora i la dels alumnes, o el procés de terapia de grup i relaxació inclòs com a pas inicial per a l'estudi d'un idioma,...

Totes elles són gravacions amb doble finalitat: a com a eina de seguiment d'un procés per part dels educadors que el protagonitzen i com a cinta de divulgació i estimul apta per a ser visionada per d'altres mestres.

Propostes actuacions curs 80 -81.

- Mòdul "Taller video per a escoles i instituts".

- Tres sessions amb grups de 10.

~~xxxxxxx~~ Contacte amb aparells i video - mirall.
Manipulació imatge TV gravada. Audio-dub.
Equip de gravació: pràctica i visionat.

El SVC, dins el marc del conveni amb l'Ajuntament de Barcelona, donarà un curset especial a un màxim de 15 mestres: utilització del material, guió del taller. Posteriorment assessorarà la realització dels tallers, donant ~~gran~~ prioritat a escoles municipals.

- Com a perllongació dels tallers-mòdul, el SVC proposa la realització d'un taller més extens, inclouint sessions de muntatge i de estudi, de duració 10 dies, amb 4 equips de 10 nens treballant una temàtica similar a àmbits espacials diferents, amb visionat conjunt final. Per a la realització d'aquest "Taller Intensiu" proposem la col·laboració ICE-Pedagogia-SVC.

- Anàlisi institucional de relacions pares-mestres-alumnes-administració-barri, a realitzar dins una escola a seleccionar dins les cinc o sis escoles municipals ~~seixi~~ usualment considerades com conflictives.

- Creació d'un fons (o intercanvi periòdic d'informació i catàlegs) de documents audiovisuals utilitzables a escoles. SVC, Drac Màgic, ICEs, Pedagogia, Central del Curt,...

- Impuls d'un sistema rotatiu d'aparells de visionat a preus socials. El SVC creu que haurà de proporcionar un aparell de standard VHS o BETAMAX per a la rotació constant. Cal establir la sèrie de documents a reproduir. (Tenint present la possibilitat del telecinema).

- Preparació conjunta SVC-ICE-Pedagogia-FCI d'un curset-taller per a l'escola d'estiu 81. Possibilitats de organitzar-ho dins un taller global de mitjan audiovisuals amb la participació de les entitats implicades.

Punts per a una declaració conjunta dels participants al seminari.

- denunciar la infrautilització de aparells i instal·lacions arraconades a entitats oficials o culturals, adquirides amb intenció de prestigi, que romanen paralitzades i acaben mortes per falta d'utilització, mentre la demanda social real creix a ritme molt ràpid i ha d'esser coberta amb molt poc material, sobrecarregat fins a límits de risc constant. Aquest és el cas del SVC, com del ICE davant la pluja de demandes i com la tots aquells que en la pràctica es posen en contacte amb la dinàmica social, cultural i educativa a Catalunya.

Els aparells subutilitzats haurien de ser posats immediatament a l'abast d'aquells usuaris que de veritat necessiten del seu ús.

- advertir el perill de que les noves adquisicions de equipaments vídeo continuïn orientats cap a material fix, pesat, d'estudi, de prestigi en definitiva, marginant l'accessibilitat dels usuaris socials i les possibilitats de creació descentralitzada i àgil que caracteritzen precisament al mitjà. Advertir igualment sobre el perill que suposaria l'adquisició indiscriminada d'aparells de reproducció sense els seus corresponents complementos per a la producció.

- promoure i defensar l'inclusió del aprenentatge del llenguatge audiovisual, teoria i pràctica, dins les matèries a impartir als darrers cursos d'EGB i al BUP. Defensar igualment l'utilització d'aquest llenguatge per a obrir les escoles a la realitat que les envolta i no per a tancar-les més dins el seu propi espai físic i cultural.

- sensibilitzar als mestres i professors entorn la necessitat de superar els complexos, reticències i claudicacions que es continuen detectant avui enfront dels mitjans audiovisuals, superar els fantasmes usualment esgrimits per a renunciar a unes tecnologies que si no són assumides ja des d'ara de forma descentralitzada i àgil, acabaran per encarnar de veritat els fantasmes avui imaginats: complexitat tècnica només manipulable per centres de decisió piramidals i jerarquitzats.

- coordinar els organismes i grups que treballen amb mitjans audiovisuals per tal de poder crear un fons documental, sistemes coordinats d'ensenyament i formació en el llenguatge audiovisual aptes per a professors i estudiants i xarxes de difusió conjuntes.

Experiències citades. Cintes visionades. Referències.

- ~~Sint~~ Introducció del mitjà a l'Institut Pau Vila (Video-Nou)
- Tallers pràctics al Congrés Escolar Jovenil (ICE, Pedagogia, SVC)
- Experiències i pràctiques infantils a l'escola Font d'en Fargas (Video-Nou)
- Gravacions classes escriptura IMIPAE (ICE)
- Cinta expressio corporal (Pedagogia)
- " Alexandre Galí "
- Gravacions classes frances i angles, ~~infantit~~ nens i adults, techniques especials (ICE)
- "Bellvitge, Bellvitge !" J. Alvarez, Taller video, patronat Aj. Hospitalet.
- "Opera rock: Histoire Genevieve de Brabant" E. Polonio. Can Boada (ICE)
- Classe frances-taula rodona africans francofons a Barcelona. A. Hernandez sv
- Cicles introduccio al llenguatge filmic. Drac Màgic.
- Cicles Historia Contemporània amb utilització 7 pel·lícules. Drac Magic.
- Cintes Centre Psicopedagógic de la Caixa. Anàlisi nens deficientes. Lala Gomà
- Intervenció Escola d'Adults Can Serra (Video-NOU)
- " Guarderia Primer Niuet "
- Anàlisi institucional d'uan guarderia. Lala Gomà.
- Cintes expressió corporal. C. Virgen de la Paz. Gilda *LARREA*
- Escola Arquitectura. circuit tencat sessions "Modernitat i avantguarda" arxiu video de idem.
- Col·legi d'Arquitectes. arxiu video conferències. cintes didàctiques o de sensibilització "Expo 29", "Barreres Arquitectòniques", (SVC)
- Experiencia Costa i Llobera.
- Experiencia escola Lexia. *Super 8*
- Gravacions Can Tunis
- "La Cadena" (Aragó)
- Univ. Sevilla (microtecliu)
- Fins del INCIÉ
- Central del cant - Estru
- CIOACTIC
- SADACO (Drac Magic)